

Handlingsplan for trygt og godt skolemiljø på Norheim VGS

ver.09.08.2023

Kilder:

- [Udir](#)
- [Privatskolelova](#)
- [Opplæringslova](#)

Innholdsfortegnelse

Målsetting	2
1.Hva er mobbing?	2
<i>Mobbing kan for eksempel være:</i>	2
<i>Må det skje ofte for at det skal være mobbing?</i>	3
<i>Mobbing på nett og sosiale medier</i>	3
<i>Mobbing kan være vanskelig å oppdage</i>	3
<i>Utestenging kan være mobbing</i>	3
<i>Tull kan være mobbing</i>	4
<i>Hvis du tror du har mobbet noen</i>	4
<i>Hvorfor er det noen som mobber?</i>	4
<i>Hva kan mobbing føre til?</i>	4
2. Hva sier loven om mobbing?	4
3. Hva skal skole gjøre?	5
3.1 <i>Følge med</i>	5
Forbyggende tiltak.....	6
Avdekking av mobbing	6
3.1 <i>Gripe inn</i>	6
Grip inn umiddelbart og stopp krenkelser.....	6
3.3 <i>Varsle</i>	7
Alle ansatte har plikt til å varsle om all mistanke	7
Hvor raskt må det varsles?	8
I alvorlige tilfeller skal rektor varsle skoleeier.....	8

3.4 Undersøke.....	9
Hvis noen sier ifra at de ikke har det bra, skal man alltid undersøke.....	9
Finn ut hva som ligger bak elevens opplevelse, ikke framskaff bevis.....	9
Eksempler på hvordan du kan avdekke hva som har skjedd	10
3.5 Sette inn tiltak	10
Hva er egnede tiltak?.....	11
Hvor lenge skal tiltakene vare?	13
Skolen skal vurdere om tiltakene virker	13
3.6 Dokumentere	14
Skolen må dokumentere hva som gjøres.....	14
Krav til aktivitetsplan	14
Krav om å dokumentere det som har blitt gjort	14
Taushetsplikt og behandling av personopplysninger	15
4.Arbeidet med handlingslingsplan på Norheim VGS	15
4.1 Årshjul	15
4.2 Oppdatering av handlingsplanen	15
5.Vedlegg.....	15
Vedlegg 1: Trivselsplan for Norheim VGS	16
Vedlegg 2: Skriftlig plan for tiltak	17

Målsetting

Kortsiktig mål: Det skal være null-toleranse for mobbing og plaging.

Langsiktig mål: Det overordnede og langsiktige målet er en skole der mobbing ikke forekommer.

1.Hva er mobbing?

Mobbing kan for eksempel være:

- å bli baksnakket
- å få spredt et rykte om seg
- å bli holdt utenfor
- å bli presset eller truet til å gjøre ting for andre som en ikke vil
- å bli kalt noe stygt eller få en stygg kommentar for eksempel om utseende, klær, tro, eller dialekt
- å bli slått, dyttet eller pirket på

- å få sekken sin, eller noe annet en eier, kastet rundt
- å ikke få være med i grupper på sosiale medier
- å aldri få kommentarer eller likes på bilder eller andre ting
- å få sårende eller stygge meldinger, bilder og videoer
- at noen sprer bilder eller video av noen som er nakne

Mobbing kan skje på mange ulike steder, for eksempel på skolen, på skoleveien, på trening, på internett og på sosiale medier.

Må det skje ofte for at det skal være mobbing?

Det er mange voksne som bare kaller det mobbing hvis du blir plaget flere ganger. Uansett hva noen kaller det, har du rett til å ha det bra.

Selv om de voksne ikke kaller det mobbing, skal de sørge for at plagingen stopper og at du har det bra.

Mobbing på nett og sosiale medier

Mobbing og plaging i sosiale medier og på nettet er like alvorlig som når det skjer andre steder. At mange kan se det som publiseres, kan gjøre det ekstra tøft. Husk at mobbing aldri er din skyld, og at de voksne skal hjelpe deg.

Her er noen råd:

- Mobbing er ulovlig, også på nett.
- Si fra til en voksen.
- Ta vare på meldinger, bilder og andre ting som blir skrevet om deg, for å ha bevis.
- På slettmeget.no finner du hjelp til hvordan du kan få slettet ting på nettet.
- Politiet kan etterforske saker, også om det er barn under 15 år.
- Ikke svar på mobbemeldinger – det kan føre til mer mobbing.
- Undersøk hvordan du kan blokkere meldingene eller den som mobber.

Mobbing kan være vanskelig å oppdage

Noen typer mobbing kan være vanskelig for voksne å oppdage, for eksempel stygge blikk, baksnakking og utestenging på nettet. De voksne skal ta alle typer mobbing alvorlig, men for at de skal kunne gjøre noe, må de få vite om det.

Utestenging kan være mobbing

Å bli holdt utenfor eller at ingen vil være venner med deg kan være mobbing. Det er mange måter å bli holdt utenfor på.

For eksempel at noen sjelden eller aldri få være med i leken, i bursdag, på fest eller på andre aktiviteter. Det kan også være når ingen eller bare noen få kommer på en bursdag eller fest som noen har invitert til.

Det skjer også på nettet, for eksempel at noen ikke får være med i grupper på sosiale medier, eller at man er den eneste som ikke blir tagget i et bilde.

Tull kan være mobbing

Selv om du bare tuller, kan for eksempel det å bruke kallenavn eller ironi, misbruke passord og legge ut bilder av personer som selv ikke ønsker det, være mobbing. Det du tenker på som tull, kan være veldig vondt og sårende for andre.

Det kan også være mobbing hvis du videresender, kommenterer, eller liker en stygg melding eller et bilde som er ment å plage noen. Les på nytt og tenk deg om før du liker, sender eller publiserer.

Hvis du tror du har mobbet noen

Da kan du

- si unnskyld til den du har mobbet
- slette det du har lagt ut
- snakke med en du stoler på
- spørre foreldrene dine om hjelp
-

Hvorfor er det noen som mobber?

Det er kan være ulike grunner til at en person mobber eller plager noen.

Noen føler seg tøffe og tror de har makt. Andre mobber for å markere at de hører til i en gjeng eller en gruppe. Det kan også være at den som mobber, gjør det fordi hun eller han er redd for å bli mobbet eller holdt utenfor selv.

De som mobber, kan ha et dårlig selvbilde. De kan også ha det vanskelig hjemme.

Over halvparten av dem som mobber andre, blir også selv mobbet, viser undersøkelsen Barn og medier fra Medietilsynet.

Hva kan mobbing føre til?

Selv om mobbingen har sluttet, kan de som blir mobbet slite mange år etterpå. De kan slite med å konsentrere seg på skolen, og mange kan føle seg triste og ensomme.

2. Hva sier loven om mobbing?

I Privatskoleloven sin formålsparagraf, § 1-1 siste ledd, står det at *“Det skal leggjast vekt på å skape godt arbeidsmiljø og gode samarbeidsformer mellom lærarar og elevar og mellom skule og heim. Alle som er knytte til skolen, skal arbeide for å hindre at elevane kjem tilskade eller blir utsette for krenkjande ord eller handlingar.”*

Privatskolelova i § 2-4 Krav til skoleanlegg og skolemiljø viser til kapittel 9a i opplæringslova, som handler om elevene sitt læringsmiljø. I § 9a-1 står det at: ... «alle elever i grunnskolen og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring».

Opplæringsloven kapittel 9A omhandler elevene sitt skolemiljø og gjelder også Norheim vgs som privatskole:

§ 9a-1. Alle elever i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.

Opplæringsloven §9A-3 inneholder bestemmelser om elevenes psykososiale skolemiljø:

Dersom nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.

I tredje ledd pålegges skolen å ta stilling til henvendelser om tiltak som gjelder det psykososiale miljøet:

Dersom ein elev eller forelder ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot krenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova

Skolens rolle for å iverksette tiltak mot mobbing knyttes til forvaltningsloven. Det vil si at det er klagerett på de tiltak skolen iverksetter:

Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak.

3. Hva skal skole gjøre?

3.1 Følge med

Alle som arbeider på skolen har en plikt til å følge med på hva som skjer på skolen og gripe inn hvis de ser krenkelser som for eksempel mobbing. Dette gjelder først og fremst alle med en arbeidskontrakt med skolen eller skoleeier, uavhengig av om arbeidsforholdet er fulltid eller deltid, fast eller midlertidig, kortvarig eller langvarig. Det gjelder også for andre ansatte hos en ekstern tjenesteleverandør. Det er ikke avgjørende om du mottar lønn for arbeidet, du har uansett plikt til å følge med dersom du regelmessig arbeider på skolen og du har kontakt med elevene.

Forbyggende tiltak

Det viktigste tiltak mot mobbing er å ha skolemiljø hvor alle parter i dette miljøet ser på mobbing som uakseptabelt. Lærere og elever ved skolen er opptatt av å skape et trygt og positivt miljø. (Se TRIVSELSPLAN).

Av konkrete tiltak kan nevnes:

- gode og klare regler for klassemiljøet
- årlig gjennomgang av ordensregler
- årlig gjennomgang av handlingsplanen mot mobbing
- bruk av felles fora til å jobbe med miljøet
- sosialskapende aktiviteter, ute og inne
- elevundersøkelsen
- skolelunsj for elever og personalet samlet
- Sette tema på dagorden, blant annet informasjon om digital mobbing (også kalt skjult mobbing – mobbing på nett og mobil)

Avdekking av mobbing

Alle parter i skolemiljøet må ha som grunnholdning at man vil mobbingen til livs. Derfor er det viktig at alle parter varsler når de oppdager mobbing. Av konkrete tiltak for å avdekke mobbing, kan nevnes:

- Årlig undersøkelse om mobbing
- Elevsamtalen – eleven skal alltid spørres om han/hun opplever mobbing
- Foreldresamtalen – temaet skal alltid tas opp
- Den ansatte har plikt til å gripe inn og varsle kontaktlærer ved avdekking av mobbing (aktivitetsplikten)
- Foreldre kontakter skolen via rektor eller kontaktlærer

3.1 Gripe inn

Skolene skal ha nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men også mot mindre alvorlige krenkelser. Kunnskapsdepartementet har valgt å ta prinsippet om nulltoleranse inn i opplæringsloven for å understreke hvor viktig det er at skolen har tydelige holdninger på dette området.

Gripe inn umiddelbart og stopp krenkelser

Hvis du som ansatt i skolen overhører for eksempel hatytringer eller observerer mer indirekte krenkelser som utestenging, isolering og baksnakking, skal du gripe inn umiddelbart og stoppe situasjonen. Det kan for eksempel dreie seg om å stanse en slåsskamp eller annen fysisk krenkelse, om å stanse en utfrysningssituasjon eller stanse og irettesette elever som kaller andre stygge ting. Plikten til å gripe inn er begrenset til inngrep som er mulige å gjennomføre. Det betyr at ansatte ikke skal stå i fare for å skade seg selv

eller krenke noen av elevene for å stanse situasjonen, med mindre det er nødrett eller nødverge.

Ikke alle kritiske utsagn og uenigheter er krenkelser

Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. Skolens oppgave er også å lære elever å tenke kritisk og å respektere andres meninger og overbevisninger.

Alle som arbeider på skolen har en plikt til å gripe inn hvis de ser krenkelser, som for eksempel mobbing.

I mange tilfeller kan plikten til å gripe inn kreve bruk av fysisk makt og tvang. Et typisk eksempel på dette kan være når du skal stoppe en slåsskamp. I slike tilfeller er det viktig å være klar over at skoler ikke har hjemmel til bruk av tvang i opplæringsloven.

Bruk av fysisk makt er begrenset av:

straffelovens bestemmelser

delene av opplæringsloven som fastslår at elever ikke skal refses fysisk eller utsettes for annen krenkende behandling

barnekonvensjonen

Bruk av fysisk makt

Plikten til å gripe inn må derfor vurderes opp mot grensen til hva som er lovlig. Reglene om nødrett og nødverge kan likevel gi grunnlag for å gripe inn på en slik måte som ellers er ulovlig. Denne unntaksregelen er veldig streng. Det er bare adgang til å bruke retten til nødverge og nødrett i helt ekstraordinære tilfeller, for eksempel der man må ty til tvang eller makt for å forsvare liv og helse.

3.3 Varsle

Alle ansatte har plikt til å varsle om all mistanke

Alle som jobber på skolen skal varsle rektor hvis de ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dette skal sikre at rektor får oversikt over hvordan elevene har det på skolen og vil være et godt utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker.

Rektor kan delegere oppgaven om å ta imot varsler til en annen person på skolen, men kan ikke delegere ansvaret. Rektor har ansvaret for at varslingene håndteres på en forsvarlig måte.

Lav terskel

Det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke til at en elev ikke har det bra på skolen. Plikten til å varsle rektor gjelder for all mistanke. Det kan for eksempel:

basere seg på observasjoner av elevene

tilbakemeldinger i undersøkelser

beskjeder fra foreldre eller medelever

aktivitet i sosiale medier.

at en elev sier fra at han eller hun ikke trives på skolen

Hva når ansatte mobber?

De ansatte på skolen skal hindre at elever blir krenket. Elever kan bli irettesatt av lærere eller oppleve uenighet med lærere (eller andre elever) uten at dette vil være en krenkelse.

Det er en egen regel om skjerpet aktivitetsplikt i saker der det er ansatte som krenker elever. Hvis du mistenker eller ser at en ansatt utøver vold, mobber, diskriminerer eller trakasserer en elev skal du straks varsle rektor som igjen skal varsle skoleeier. Dersom det er en ansatt i skoleledelsen som krenker en elev, skal den ansatte varsle skoleeier direkte. (Se eget dokument. D.Rutiner – Handlingsplaner og HMS – Diverse rutiner)

Strengere taushetsplikt for helsepersonell

Helsesykepleier og annet helsepersonell er underlagt en strengere taushetsplikt enn andre ansatte på skolen. De har strengere taushetsplikt når det gjelder opplysninger om elevene. Hvis en helsesykepleier på skolen har opplysninger om at en elev ikke trives på skolen, og verken eleven eller foreldrene samtykker til at helsesykepleieren får lov til å varsle rektor, er helsesykepleieren bundet av taushetsplikten.

Hvor raskt må det varsles?

Hvor raskt en sak skal varsles til rektor, må vurderes fra sak til sak.

Alvorlige saker skal varsles straks. Andre saker kan det være forsvarlig å vente litt lenger med, for eksempel til slutten av skoledagen eller til ukentlige oppsummeringer.

(Se eget dokument: Rutiner for varsling. D.Rutiner – Handlingsplaner og HMS – Diverse rutiner)

I alvorlige tilfeller skal rektor varsle skoleeier

I alvorlige tilfeller skal rektor varsle skoleeier. Skoleeier får da en mulighet til å bli kjent med saken og involvere seg i hvordan den skal løses. Hva som er et alvorlig tilfelle, vil være en skjønnsmessig vurdering. Eksempler på alvorlige tilfeller er:

- saker der krenkelsene er særlig voldelige.
- hvis flere elever er involvert i mobbing av en enkeltelev
- situasjoner der krenkelsene har pågått over lang tid uten at skoleledelsen har klart å løse saken.

- digital mobbing på tvers av skoler og grove trusler gjennom sosiale medier

3.4 Undersøke

Hvis noen sier ifra at de ikke har det bra, skal man alltid undersøke

Hvis noen som jobber i skolen ser eller mistenker at en elev ikke har det trygt og godt, skal de undersøke saken med en gang. Plikten til å undersøke har like lav terskel som plikten til å varsle. Hvis elever selv sier ifra om at de ikke har det bra, skal skolen alltid undersøke saken nærmere. Det er helt nødvendig for å kunne sette inn gode, egnede tiltak. Hvor grundige undersøkelsen skal være er avhengig av skjønn, formålet med undersøkelsene og hvilken situasjon man står overfor i hvert enkelt tilfelle.

Det kreves mer av ansatte med omsorgsroller

Når det gjelder plikten til å undersøke, kreves det mer av personer som har en omsorgsrolle overfor elevene, som for eksempel lærere, miljøarbeidere og rektor enn av personer med andre typer arbeidsoppgaver på skolen som for eksempel vaktmestere eller renholdsarbeidere.

Ansatte som mobber

Hvis en ansatt er den som mobber, diskriminerer eller trakasserer en elev er det enda strengere krav til å undersøke saken umiddelbart.

Finn ut hva som ligger bak elevens opplevelse, ikke framskaff bevis

Plikten til å undersøke betyr at skolen skal undersøke elevens **opplevelse** av skolemiljøet. Skolen skal ikke skaffe og vurdere bevis for eller mot at eleven er blitt krenket eller mobbet. Undersøkelsene må ha som formål å få frem fakta om situasjonen og hva som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Det kan være aktuelt å undersøke hendelser tilbake i tid eller forhold utenfor skolen, dersom disse påvirker elevens hverdag på skolen.

Hendelser utenom skoletid

Det som skjer mellom elever etter skoletid, kan påvirke hvordan en elev har det på skolen. Hvis en elev opplever å ikke ha det bra på skolen, plikter skolen å ta tak i problemet. Hva som er årsaken, kan ikke begrense skolen til å ta tak i problemet. Dette gjelder selv om årsaken er noe som har skjedd utenfor skolen.

Det betyr at skolen kan ha et ansvar også for mobbing som skjer etter skoletid, for eksempel på internett, på skoleveien eller på fotballtrening. Det som er det viktige er hvorvidt eleven opplever å ha det bra på skolen.

Elevenes medvirkning og rett til å bli hørt

Skolen skal sørge for elevenes medvirkning når de undersøker saker. Dette skal gjøres ved at involverte elever blir hørt, og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid. Skolen må ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten.

[Les om barnets beste i barnekonvensjonen \(hos barneombudet\)](#)

[Hva skal skolen gjøre med digital mobbing?](#)

Eksempler på hvordan du kan avdekke hva som har skjedd

Når skolen undersøker en sak, kan de observere elevene i friminuttene eller i en læringssituasjon, de kan ha samtaler med de som er involvert eller vet noe om saken, de kan bruke ikke-anonyme undersøkelser, kartleggingsverktøy eller sosiogram. På Norheim VGS kan vi blant annet bruke Spekter.

Husk å ivareta elevenes personvern ved at du ikke utleverer opplysninger om dem til andre.

Tips til gode samtaler

Skolen kan ha samtaler med de elevene det gjelder, andre elever, ansatte og foreldrene. I slike samtaler er det viktig å være bevisst på hvilke ord man bruker og hvordan man skaper en god og trygg stemning.

Tips til en god samtale kan være å

- passe på at du snakker med forståelige ord
- gi den du snakker med tid til å tenke
- avklare forventningene til samtalen
- være bevisst på eget kroppsspråk
- stille åpne spørsmål for å få frem barnets opplevelse
- be en kollega om å gi tilbakemelding på hvordan du fremstår i slike typer samtaler

Det kan også være nyttig å stille seg noen spørsmål i forkant av samtalen som

- hva må vi snakke om før samtalen?
- hva vet vi, hva tar vi med oss inn?
- hva vet vi som vi ikke kan fortelle videre av personvern hensyn?
- hva er målet med den første samtalen?
- hvem er samtalen for?
- hva er tegn underveis på at vi har en god samtale?

3.5 Sette inn tiltak

Ved avdekking av mobbing er skole pliktig til å sette inn tiltak.

Skolen har plikt til å

- sette inn egnede tiltak for alle elever som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, uansett årsak
- følge opp tiltakene
- evaluere virkningen av tiltakene
- legge til eller endre tiltak hvis det er nødvendig

Dette er også i samsvar med god pedagogisk praksis. At skolen følger denne plikten er viktig både for enkelteleven, men også for skolemiljøet som helhet. Et godt skolemiljø er en forutsetning for at elevene får utvikle seg faglig og sosialt.

Elever har rettigheter etter opplæringsloven, mens ansatte har rettigheter etter arbeidsmiljøloven. Det er ikke ment å gjøre unntak fra reglene i arbeidsmiljøloven i skolemiljø saker.

Hva regnes som at en elev har meldt fra?

Husk at det er elevens egen opplevelse av at han eller hun ikke har et trygt og godt skolemiljø som utløser tiltaksplikten. Det er skolens ansvar å fange opp at elevene sier ifra om at de ikke har det bra på skolen. Skolen skal ikke bagatellisere elevenes opplevelse av sitt eget skolemiljø. Skolen skal aldri avvise eller underkjenne en elevs opplevelse av utrygghet eller mistrivsel på skolen. Skolen skal ikke stille strenge krav til hva det innebærer å si fra, eller til at elevene skal bruke de rette begrepene. Det er nok at noen forteller muntlig at de ikke har det bra på skolen eller at de utsettes for noe de opplever som vanskelig.

Hva hvis en elev ikke vil innrømme at han eller hun ikke har det trygt og godt?

Skolens tiltaksplikt går lenger enn å kun ta tak i situasjoner der elevene selv sier fra og ber om hjelp. Tiltaksplikten kan for eksempel utløses av undersøkelser skolen har utført eller hvis noen observerer at en elev ikke har det trygt og godt.

Det er en del av skolens faglige vurdering å ta stilling til hvilke tiltak som er egnet, også der eleven er motvillig. Skolen er uansett forpliktet til å vurdere barnets beste og det kan i noen tilfeller være barnets beste å sette inn tiltak selv om eleven ikke ønsker dette selv. Husk også i denne sammenhengen at skolen aktivt skal ta rede på hva eleven mener og høre hva de har å si.

Hva er egnede tiltak?

For å finne frem til egnede tiltak er det viktig å ivareta barnas rett til å bli hørt og hensynet til barnas beste. Det er viktig å vurdere hvilke tiltak som ivaretar barnas interesser best mulig.

Eksempler på bruk av faglig skjønn

De ansatte i skolen må bruke sitt faglige skjønn når de skal vurdere hvilke tiltak de skal sette inn.

- Tilpass tiltakene til den konkrete saken. Et tiltak som har fungert godt for en elev trenger ikke å fungere for en annen elev i samme situasjon.
- Ta utgangspunkt i årsakene til problemene og vær bevisst på at alle saker er unike og kan ha sammensatte problemstillinger.
- Ofte vil det være behov for å sette inn flere tiltak samtidig for å kunne løse et problem. I disse tilfellene kan tiltakene sett i sammenheng styrke hverandre og sørge for at eleven får det trygt og godt på skolen.
- Husk at sakene skal løses på lavest mulige nivå, men at det likevel er viktig å følge plikten om å varsle.

Faglig skjønn krever kompetanse

Det er en forutsetning at de ansatte på skolene har oppdatert kompetanse om skolemiljø og arbeid mot mobbing i tillegg til at de har god kjennskap til regelverket. Bruk kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Det er rektors ansvar å følge opp at de ansatte på skolen har denne kompetansen. Kommunens og fylkeskommunene har ansvar å sørge for at skolene har denne kompetansen.

Hvem kan tiltakene rette seg mot?

Tiltakene kan rettes mot

- den som blir mobbet eller krenket
- den eller de som mobber eller krenker
- tilskuere
- gruppe- eller klassemiljøet
- hele skolemiljøet

I de fleste tilfellene er det behov for å sette inn tiltak mot flere av gruppene. Tiltakene bør ikke utelukkende rette seg mot dem som opplever mistriksel på skolen. Rettspraksis i mobbesaker og forskning viser at skolene også bør sette inn tiltak mot dem som mobber, krenker eller på annen måte bidrar til at andre ikke har det trygt og godt på skolen. Eksempler på tiltak kan være direkte inngripen når en elev blir mobbet, konfronterende og individuelle samtaler med de involverte og samtaler med foreldrene. I saker på skolen hvor det er avdekket mobbing, bør normalt konfronterende samtaler være et av tiltakene for å stoppe mobbingen.

Tiltakene skal være lovlige

Tiltaksplikten gjelder så lenge det finnes egnede tiltak som kan gi eleven et godt og trygt skolemiljø. Tiltaket skal, i tillegg til å være egnet, også være lovlig. Skolen kan for eksempel ikke bruke tvang og eleven eller foreldrene kan ikke samtykke til at loven brytes. De aller fleste tiltak som settes inn i en sak om elevers skolemiljø krever ikke en egen lovhjemmel

eller enkeltvedtak. Tiltak som begrenser enkeltelevers rettigheter etter loven eller pålegger nye plikter, krever imidlertid hjemmel i lov. Noen ganger kan det også være at enkelte tiltak, som for eksempel skolebytte, krever enkeltvedtak. Bruk av sanksjoner på skolen skal ha hjemmel i ordensreglementet, og det er ikke tillatt å bruke andre sanksjoner enn det som er fastsatt der. Husk at barnekonvensjonens artikler om barnets beste og barnets rett til å bli hørt gjelder også når man skal vurdere egnede tiltak.

Hva med skoleveien?

Rett og plikt til opplæring gjør at elevene må komme seg til og fra skolen. Derfor må skolen i større grad enn på andre arenaer utenfor skolen sette inn tiltak her. Det kan for eksempel gjøres ved at noen voksne holder tilsyn enkelte steder eller at det blir opprettet følgegrupper. Skolens ordensreglement kan også gjelde på skoleveien.

Digital mobbing

[Hva skal skolen gjøre med digital mobbing?](#)

Hvor lenge skal tiltakene vare?

Tiltaksplikten løper så lenge en elev opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt og det finnes egnede tiltak som kan settes inn.

Dersom tiltakene ikke har oppnådd formålet, må skolen fortsette arbeidet og vurdere om tiltaksperioden skal forlenges eller om det skal settes inn flere eller andre tiltak.

Skolen skal vurdere om tiltakene virker

Skolen skal følge opp saken og evaluere om tiltakene de har satt inn har ført til at eleven har fått det bedre på skolen. Det er lurt å involvere eleven og eventuelt foreldrene i evalueringen av tiltakene. Hvis evalueringen viser at eleven fortsatt ikke har det trygt og godt på skolen, skal skolen vurdere å sette inn andre eller mer intensive tiltak. Oppfølgingstiltak vil ofte også kunne være arbeid i skole- eller klassemiljøet. Noen skoleeiere har opprettet egne beredskapsteam som kan bistå skolene i å løse utfordrende mobbesaker. [Les mer om kommunalt beredskapsteam mot mobbing](#)

Oppfølgingstiltak

I oppfølgingen bør skolen vurdere om det er behov for å sette inn tiltak rettet mot senskadene som mobbing kan medføre. Her kan det være aktuelt med tiltak for å rehabilitere miljøet og de som har vært involvert.

Eksempler på skolens oppfølging av barn og unge som blir eller har blitt mobbet kan være å etablere et trygt miljø, støtte utviklingen av en god selvfølelse og gi hjelp til gode og positive samspillsrelasjoner. Hvis noen av de involverte har fått angst eller utviklet traumer, er det hensiktsmessig å gi terapeutisk oppfølging i samarbeid med instanser utenfor skolen, som for eksempel BUP. Det er også viktig å følge opp de som har mobbet andre. Husk å understreke at det er handlingene deres som ikke kan aksepteres, og ikke dem som person.

3.6 Dokumentere

Skolen må dokumentere hva som gjøres

Aktivitetsplikten skal være så handlingsrettet som mulig, slik at skolen kan bruke ressursene sine på tiltak som hjelper elevene. Skolen må dokumentere skriftlig hva de gjør for å sørge for at elever har det trygt og godt på skolen. Dokumentasjonen skal sikre at:

- elever og foreldre får et bevis på at skolen tar saken deres seriøst og at de forplikter seg til å hjelpe eleven
- statsforvalteren raskt kan få oversikt hvis saken meldes dit
- saken er tilstrekkelig belyst ved eventuelle tilsyn, erstatningssaker eller straffesaker.

Skolen har to dokumentasjonsplikter

1. Dokumentere hvilke tiltak de planlegger å gjennomføre – gjennom en aktivitetsplan.
2. Dokumentere hva de har gjort for å følge opp delpliktene i hver enkelt sak, det vil si følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak.

At skolen dokumenterer arbeidet gjør det lettere å se både mønster og helhetsbildet i en elevs situasjon.

Krav til aktivitetsplan

Aktivitetsplanen er en skriftlig plan som skolen må lage i det de får vite at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, enten gjennom undersøkelser på eget initiativ eller etter at en elev selv sier fra. Den aktuelle eleven skal få en egen aktivitetsplan. I tillegg kan skolen også velge å lage en aktivitetsplan for klassen, som kan ta for seg en situasjon eller utfordring. (Vedlegg: D.Rutiner – Handlingsplaner og HMS – 3.Trygt og godt skolemiljø - Aktivitetsplan Norheim VGS)

Kjerstin Owren, tidligere mobbeombud i Oslo, forteller i denne filmen om sine erfaringer med aktivitetsplaner i skolemiljø saker.

Eksempler på egnede tiltak i skolemiljø saker

- [Tiltak i arbeid med ledelse](#)
- [Tiltak i arbeid med relasjoner](#)
- [Tiltak i arbeid med fellesskap og miljø](#)
- [Tiltak for samarbeid mellom hjem og skole](#)

Krav om å dokumentere det som har blitt gjort

Skolen må dokumentere hvilke tiltak som har blitt gjort for å løse enkeltsaken. Det vil variere fra sak til sak hvor mye som skal dokumenteres. Planen skal være skriftlig og være skrevet i et format som kan tas ut og gis til statsforvalteren, hvis det er behov for det.

Dokumentasjonen gjelder arbeidet skolen gjør for å sikre at kravene til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak er oppfylt i den enkelte saken.

- Plikten til å følge med. Her vil dokumentasjonen i stor grad gjelde aktiviteter som omfatter flere elever, grupper eller hele skolen.
- Plikten til å gripe inn, varsle, undersøke og eventuelt sette inn tiltak.
Dokumentasjonsplikten vil i større grad omfatte hva skolen gjør i den enkelte saken.

Taushetsplikt og behandling av personopplysninger

Alle som utfører tjeneste eller jobber i skolen har taushetsplikt. Opplysninger som er omfattet av taushetsplikten gjelder:

- personlige forhold
- opplysninger man ønsker å holde for seg selv
- opplysninger som man får gjennom jobb

Når du skal dokumentere hva som har blitt gjort i en enkeltsak, vil du måtte [behandle personopplysninger](#). Det kan være både ordinære personopplysninger og sensitive. Skolen har både plikt og rett til å behandle personopplysninger. Alle personopplysninger, skal behandles i samsvar med personopplysningsregelverket.

4.Arbeidet med handlingslingsplan på Norheim VGS

4.1 Årshjul

- Planen gjøres tilgjengelig for alle nye foresatte og ansatte ved skolen, samt alle elevene
- Elevrådet får orientering om handlingsplanen hvert år ved skolestart
- Hver høst informeres det om handlingsplanen på foreldremøtet
- Kontaktlærer går gjennom handlingsplanen i klassen

4.2 Oppdatering av handlingsplanen

Rektor har ansvar for å gjennomføre evaluering og ev. oppdatering av handlingsplanen.

5.Vedlegg

- Vedlegg 1: Trivselsplan (finnes i Teams)
- Vedlegg 2: Aktivitetsplan (finnes som Word-dokument i Teams)

Vedlegg 1: Trivselsplan for Norheim VGS

Alle elever i videregående skoler har rett til et godt psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og læring. Forskrift om miljøretta helsevern i skolen sammen med §§ 9a-1 og 9a-3 i opplæringsloven skal sikre dette.

Norheim VGS skal arbeide aktivt for å sikre et godt psykososialt miljø. Det er flere virkemidler for dette. Det viktigste er at alle i miljøet motiveres til å bidra positivt til gode relasjoner og respektfull atferd.

Skolen vil synliggjøre forventninger og forutsetninger for et godt psykososialt miljø ved å beskrive noen rutiner og prosedyrer som gjøres gjeldende for skolen.

MÅL

Skolen bygger på det kristne menneskesynet som slår fast at alle mennesker er unike og verdifulle og har krav på respekt og toleranse. Alle ansatte er forpliktet på NLMs verdidokument som sier (utdrag):

Gud er livets skaper og livets herre. Menneskelivet er derfor ukrenkelig fra unnfangelse til naturlig død. Det forventes at alle ansatte i NLM fremmer dette syn i ord, holdning og handling.

Det forventes at de ansatte opptrer sømmelig og viser respekt overfor sine medmennesker. Både fysiske og psykiske overgrep er å krenke et medmenneske og synde mot Gud.

Norheim VGS har som mål at alle elever skal bli sett og tatt vare på i miljøet uavhengig av trosoppfatning, meninger, kjønn, legning og utseende. Det er nulltoleranse for trakassering og mobbing enten det skjer direkte eller gjennom utfrysing eller ved ulike handlinger på sosiale medier.

Skolen har som mål å bidra til god læring. Mistrivsel og dårlige psykososiale forhold i skolen kan gi mange utslag, eksempelvis psykisk tretthet, konsentrasjonsvansker, spisevegring, angst og nedsatt motstandskraft mot sykdom.

HVORDAN

Norheim VGS vil bl.a. arbeide for et godt psykososialt miljø ved å

- Samarbeide nært med elevrådet
- Holde god kontakt med foreldre/foresatte
- Sikre gode samarbeidsfora mellom elever og personale
- Være åpne og mottakelige for kritiske innspill (og varsling)
- Registrere negative episoder og følge opp i samsvar med regelverket
- Etablere god kontakt med eksterne forbindelser, se egne rutiner

HVEM

- Rektor er ansvarlig for å sikre godt samarbeid mellom skolen og personalet og følge opp forhold som er uheldig for det psykososiale miljøet.
- Den som vil varsle om noe uheldig eller negativt, skal kontakte rektor (ev. leder i styret dersom rektor er part i problemet)

TRIVSELSTILTAK

- Norheim VGS vil sørge for at elever får positive avbrekk i den vanlige undervisningen ved å gjennomføre korte og lengre turer
 - Det planlegges «sammenristingstur» med overnatting ved skolestart
 - Det gjennomføres minst en utenlandstur som kombineres med faglig program i løpet av 3 år.
 - Norheim VGS drar med elevene på studiebesøk i nærområdet
- Det legges inn «trivselstiltak» i hverdagen med overraskelser (pizza, vafler e.l.)
- Det blir en fast samling hver morgen med Ord for dagen, informasjon og ev. møte med gjester utenfra.
- Det vurderes sosiale kveldssamlinger noen ganger i skoleåret.

OPPDATERING -EVALUERING

Denne trivselsplanen blir evaluert minst en gang per år.

Vedlegg 2: Skriftlig plan for tiltak

Opplæringsloven § 9 A-2 Retten til eit trygt og godt skolemiljø:

«Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

§ 9 A-4 Skolens aktivitetsplikt, fjerde ledd:

«Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.»

Elevens navn:	
Født:	
Dato:	
Klasse:	
Plan nummer:	<i>(Lag ny plan hver gang den oppdateres eller justeres)</i>
Hvilket problem skal tiltakene løse?	<i>(Hva mener eleven? Husk at elevens subjektive opplevelse skal legges til grunn. Skolen skal sørge for at eleven blir hørt.)</i>
Hovedmål:	<i>(Elevens navn) skal oppleve å ha et trygt og godt skolemiljø. (Husk at elevens beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens vurdering av tiltak.)</i>

Tiltak	Ansvarlig	Tidsperspektiv	Evaluering

Sted:

Dato:

Hvis du ikke er fornøyd med hva skolen gjør for at (du/barnet ditt) skal få det trygt og godt på skolen, kan du melde saken til statsforvalteren.

